Dosar 2a-733/23 judecătoria Soroca, sediul Florești, judecător A.Zadorojniuc

Decizie

30 noiembrie 2023 mun. Bălţi

Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălţi

în componenţa:
Preşedintele şedinţei Adriana Garbuz
Judecătorii Iulia Grosu și Andrian Ciobanu
Grefier Roxana Iacubovscaia

examinând în şedinţă publică apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, de avocatul Guțu Tatiana în interesele lui Diordiev Victor, de Procuratura Republicii Moldova și de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova împotriva hotărîrii Judecătoriei Soroca, sediul Florești din data de 04 mai 2023, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată declarată de avocatul Guțu Tatiana, în interesele lui Diordiev Victor către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral în urma acțiunilor ilegale a organelor de drept,-

Constată:

Pretenţiile reclamantului:

La data de 19 ianuarie 2022, avocatul Guțu Tatiana, în interesele lui Diordiev Victor s-a adresat instanței de judecată cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral în urma acțiunilor ilegale a organelor de drept.

În motivarea cererii, a indicat că, în gestiunea Procuraturii r-lui Florești, s-a aflat cauza penală nr. 2020380457 de învinuire a lui Diordiev Victor în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.171 alin.3 lit.b) Codul penal. De facto, Diordiev Victor a fost reținut la data de 27.11.2020, iar prin încheierea Judecătoriei Soroca, sediul Florești din 30.11.2020, în privința ultimului a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arest preventiv pe un termen de 30 de zile până la data de 27.12.2020, prelungită ulterior: pe un termen de 30 zile, până la26.01.2021; pe un termen de 30 zile, până la 25.02.2021; pe un termen de 30 zile, până la 27.03.2021; pe un termen de 30 zile, până la 26.04.2021; e un termen de 30 zile, până la 26.05.2021; e un termen de 30 zile, până la 25.06.2021; e un termen de 30 zile, până la 25.07.2021.

În acest context termenul de arest preventiv a fost prelungit consecutiv până la data de 15.07.2021.

Pe perioada 27.11.2020 - 15.07.2021, Diordiev Victor s-a deținut în arest preventiv în Penitenciarul nr. 11- Bălți, înregistrând după sine 231 de zile de detenție în condiții inumane și degradante, or, potrivit raportului din 31.10.2017, emis de Consiliul pentru prevenirea torturii în urma vizitei preventive efectuate în Penitenciarul nr. 11 Bălți, s-au stabilit că condițiile de detenție nu sunt corespunzătoare standardelor europene stabilite.

De către partea apărării au fost depuse nenumărate cereri privind înlocuirea măsurii preventive, cu arest la domiciliu, or a fost invocat faptul, că Diordiev Victor este persoana care are loc permanent de trai, la locul de trai este caracterizat pozitiv, nu are un pașaport care ar permite deplasarea acestuia peste hotarele țării precum și-a fost invocat condițiile de sănătate a învinuitului.

În interesele lui Diordiev Victor, a fost invocat faptul, că ultimul nu a comis fapta lui încriminată și continuarea detenției pe motivul că inculpatul nu-și recunoaște vina a fost inadmisibil, iar detenția în scop de auto-incriminare este contrară practicii CEDO și normelor codului de procedura penală.

De către partea apărării atât în cadrul examinării demersurilor de prelungire a termenului de arest preventiv în instanța de fond cât și în instanța de recurs, a fost invoca faptul, că partea vătămată pe parcursul urmării penale de 3 ori a indicat diferite date și circumstanțe în care s-a realizat pretinsul raport sexual. Mai mult, de către organul de urmărire penală nu a fost dispusă din momentul inițierii urmării penale efectuarea expertizei psihologo - psihiatrică, a părții vătămate, în acest sens expertiza a fost efectuată doar pentru data de 17.06.2021 adică după jumătate de an de la reținerea lui Diordiev Victor.

Articolul 3 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului consacră una dintre cele mai fundamentale valori ale societății democratice. Chiar şi în cele mai dificile circumstanțe, cum ar fi lupta împotriva terorismului şi a crimei organizate, Convenția interzice categoric tortura, tratamente ori pedepse inumane sau degradante.

La data indicată -15.07.2021 prin ordonanța procurorului în procuratura r-lui Florești Popa Radu, a fost revocată măsura preventivă în privința lui Diordiev Victor, ca urmare a parvenirii rezultatelor expertizei psihologo-psihiatrice a victimei, potrivit concluziilor date de experți s-a atestat lipsa unei bănuieli rezonabile de comiterea a faptei de către învinuit.

Ultimul a fost eliberat din Penitenciarul nr.11 potrivit adeverinței seria AC 037483 din 15.07.2021.

Prin ordonanța Procurorului în procuratura r-lui Florești, Popa Radu din 02.08.2021 a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a lui Diordiev Victor pe motivul lipsei elementelor componente a infracțiunii de care a fost învinuit.

Prin urmare ordonanța de scoatere de sub urmărire penală din 02.08.2021 conformă ilegalitatea acțiunilor organului de urmărire penală la pornirea împotriva lui Diordiev Victor a urmăririi penale.

În această ordine de idei, legiuitorul nu condiționează aplicabilitatea Legii nr. 154 din 25.02.1998, de existența actelor care ar fi confirmat ilegalitate acțiunilor de urmărire penală, fiind suficientă în acest sens existența ordonanței privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală (art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545 din 25.02.1998.

Reieșind din cele menționate este evident, că pentru survenirea răspunderii patrimoniale a statului, în temeiul Legii nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare de către stat a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite a organelor de urmărire penală al procuraturii și ale instanțelor judecătorești, nu este necesară constatarea printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă a ilegalității acțiunilor organelor de urmărire penală al procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Or, caracterul ilegal al acestor acțiuni constă în încălcarea principiului general potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și judecată, iar prejudicial cauzat, urmare acestor acțiuni se repară integral indiferent de culpa persoane cu funcție de răspundere de organul de urmărire penală, de procuratură şi instanțele judecătorești.

Totodată Curtea Constituțională în hotărârea nr. 26 din 23.11.2010, printre altele a constatat că punerea persoanei sub învinuire este o acțiune de tragere a persoanei la răspundere penală ce duce la restrângerea drepturilor constituționale privind libertatea persoanei (libera circulație, etc.), iar învinuitul este supus unor restrângeri de ordin social psihologic, civil.

În acest context se atestă, că salariul mediu pe țară pentru perioada lunii decembrie 2020 a constituit suma de 7953 lei, iar pentru anul 2021 salariul mediul pe economie a constituit 8716 lei.

Având în vedere faptul că părinții lui Diordiev Victor sunt pensionari și el fiind mezinul familiei, își ajuta părinții în treburile gospodărești, cu atât mai mult că ultimul lucra cu ziua pentru a fi un sprijin financiar atât pentru el cât și pentru părinții săi. Prin aplicarea măsurii preventive ultimul a fost privat de drepturile fundamentale-dreptul la libertate și dreptul de a munci, motiv pentru care consideră că a fost aduse atingerea acestor garanții fundamentale.

În acest context fiindu-i aplicată măsură preventivă arest preventiv pentru perioada 27.11.2020 - 15.07.2021, Diordiev Victor a fost în imposibilitate să muncească pentru a se întreține și să ajute părinții, să se angajeze în câmpul muncii, astfel urmează să fie încasat salariul mediu pe Republică pentru perioada anului 2020 suma de 7953 lei, iar pentru perioada anului 2021 suma totală 61 012 (8716 lei X 7 luni) în acest context, venitul ratat de Diordiev Victor constituie suma de 68 965 lei, care urmează a fi încasată.

Face referire reclamantul la prevederile art.7 din Legea 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare de către stat a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite a organelor de urmărire penală ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești, în cazurile menționate la art. 3 alin. (1), persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie: e) sumele plătite de ea pentru asistența juridică.

Relatează, că între reclamantul Diordiev Victor şi avocatul Tatiana Guțu a fost încheiat contractul de asistență juridică pentru etapa de urmărire penală în mărime de 10 000 lei.

Totodată, menționează că, reieșind din gravitatea infracțiunii și anume violul asupra unui copil minor care este nepoată de pe linia tatălui a reclamantului cu atât mai mult, că au fost audiați un șir de martori din localitate și cea vecină, astfel Diordiev Victor fiind discreditat ca persoană fiindu-i încălcată onoarea și demnitatea atât prin faptul, că a fost învinuit de întreținerea raporturilor sexuale cu un copil minor care îi este și rudă apropiată, dar şi a fost deținut în Penitenciar timp de 8 luni de zile, astfel reclamantul v-a fi privit ca o persoană cu o reputație pătată.

Totodată, în termenii Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prejudiciul moral, se exprimă prin necesitate; reclamantul să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel încât acesta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor, și nici venituri nejustificate pe victimele daunelor.

Consideră că, luând în considerație natura dreptului lezat, caracterul şi gravitatea suferințelor suportate de partea reclamantă instanța de judecată urmează să încaseze suma de 500000 lei, care reprezentă o satisfacție echitabilă cum indică art.41 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Solicită încasarea din contul statului reprezentat prin Ministerului Justiției a R. Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul lui Diordiev Victor a prejudiciului material în mărime de 78 965 lei format din venitul ratat în mărime de 68965 lei și 15 000 lei cheltuieli de asistență juridică prestate în cadrul procesului penal; încasarea din contul statului reprezentat prin Ministerului Justiției a R. Moldova prin intermediul Ministerului

Finanțelor al R. Moldova în beneficiul lui Diordiev Victor a prejudiciului moral în mărime de 500 000 lei; încasarea din contul statului în beneficiul lui Diordiev Victor a cheltuielilor de asistență juridică. În drept a invocat Legea nr. 1545 din 25.02.1998.

La data de 24 mai 2022, reprezentantul Ministerului Justiției a înaintat referință asupra cererii de chemare în judecată.

În motivarea referinței a indicat că, art. 6 din Legea nr.1545 prevede expres care sunt cazurile în care survine dreptul persoanei la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Astfel, unul din aceste drepturi este și scoaterea persoanei de sub urmărire penală lit. b), art. 6). Prin urmare, coroborând norma legală citată mai sus la circumstanțele cauzei expuse de către reclamant, constată că în privința reclamantului Diordiev Victor a fost emisă ordonanță de scoatere de sub urmărire penală. Totuși, indică că, chiar dacă în privința reclamantului a fost emisă această ordonanță, prin prisma Legii nr.1545 persoana are dreptul să solicite despăgubire în situația când aceasta a fost recunoscută în calitate de învinuit, fiind condamnată, iar ulterior în privința sa a fost emisă sentință de achitare. Anume în astfel de situații se poate invoca că persoana a fost atrasă la răspundere penală. Mai mult ca atât, pentru a fi în prezența unei acțiuni civile întemeiate nu este suficient de a fi întrunite doar prevederile art.6 din Legea nr.1545, dar este necesară și întrunirea dispozițiilor prevăzute de art.3 alin. (1) din Legea nr. 1545. Respectiv, consideră că prezenta acțiune civilă este neîntemeiată, în condițiile în care, conform prevederilor enunțate rezultă expres că nu orice acțiune a organelor de drept şi judecătorești atrage răspunderea Statului, la caz în lipsa unor constatări privind ilegalitatea măsurile întreprinse de către organul de urmărire penală. Prin urmare, conchide că normele legale citate mai sus (art. 3 şi 6 din Legea nr. 1545) sunt indisolubile - nu pot fi aplicate separat.

Subsecvent, reclamantul nu poate invoca, în mod iluzoriu, condițiile inumane și degradante de detenție, în contextul în care art. 473^3 Cod de procedură penală reglementează problematica examinării plângerii referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului și sarcina probațiunii. Conform alin. (1) al articolului precizat, plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție.

Cu referire la pretenția privind încasarea în beneficiul reclamantului a prejudiciului moral în cuantum de 500 000 lei susține că este o solicitare exagerată și nefondată. Or, în condițiile în care prezenta acțiune civilă nu întrunește toate condițiile de aplicabilitate conform Legii nr. 1545, prin urmare, nu există nici temei legal de a solicita încasarea eventualului prejudiciu material și moral. Totodată, pe marginea pretenției privind încasarea prejudiciului moral, subliniază că potrivit art. 11 din Legea nr. 1545 mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Obligaţia de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral (suferinţe psihice sau fizice suportate) o exercită partea vătămată, de aceea în cererea despre compensarea prejudiciului moral aceasta trebuie să indice de către cine, în ce circumstanțe şi în baza căror acțiuni/inacțiuni i-au fost cauzate suferințe morale (psihice) sau fizice, prin ce se manifestă acestea. Or, reclamantul nu a prezentat probe justificative care ar demonstra prezența unor suferințe cauzate. Toate argumentele invocate întru motivarea pretenției de încasare a prejudiciului moral, în cuantumul respectiv, poartă un caracter declarativ, formal, fără a dispune de careva suport probatoriu și legal. Mai mult decât atât, reiterează că suma pretinsă cu titlu de prejudiciu moral o apreciază drept una exagerată şi inechitabilă suferințelor pretinse a fi suportate, mai mult decât atât - în lipsa unor acte ce constată ilegalitatea acțiunilor întreprinse de către organul de urmărire penală.

Cu referire la pretenția privind încasarea prejudiciului material în sumă de 68 965 lei, în calitate de venit ratat, consideră a fi o solicitare nefondată. Calculele ce reiesă din pretenția încasării pretinsului venit ratat, nu sunt în măsură să justifice eventualitatea angajării reclamantului în câmpul muncii, or, astfel cum este prevăzut însuși de reclamant, acesta „lucra cu ziua", fapt ce nicidecum nu constituie o probă pertinentă. Ratat se consideră venitul care ar fi fost posibil în condițiile unui comportament normal din partea autorului prejudiciului în împrejurări normale. Referindu-se la partea relevantă a normelor de drept material precitate, notează că sarcina probațiunii existenței, precum şi a mărimii venitului ratat, revine în speță reclamantului, care trebuia să demonstreze că ar fi putut și trebuit să obțină anumite venituri, dar nu le-a obținut. Reclamantul poate să valorifice dreptul său la despăgubire numai cu bună-credință, nefiind admisibilă îmbogățirea fără justă cauză, ceea ce presupune că reclamantul trebuie să dovedească posibilitatea obiectivă, reală şi nu presupusă, a obținerii venitului ratat invocat.

Conchide, că la aprecierea costurilor și cheltuielilor judiciare instanța de fond urmează să se conformeze celor două principii de bază, şi anume: costurile și cheltuielile urmează a fi în modul corespunzător probate, de obicei prin documente de plată sau prin prezentarea descifrării pe ore a lucrului avocatului și tarife aplicabile; cheltuielile trebuie să fie rezonabile în cuantum și necesare pentru proceduri în speță; or, la caz, este anexat un simplu bon de plată, în sumă de 15 000 lei, beneficiar fiind Diordiev Lidia, respectiv o altă persoană decât prezentul reclamant. De asemenea, nu este perceput în mod cert, în baza acestui bon de plată, suportarea acestei sume, anume în calitate de cheltuieli de asistență juridică în cadrul cauzei penale.

De către reprezentantul intervenientului accesoriu Procuratura Generală, a fost înaintată referință asupra cererii de chemare în judecată, prin care a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată.

În acest sens, analizând cererea de chemare în judecată depusă, s-a constatat, că careva argumente de fapt și de drept nu au fost invocate, fiind făcute numai referințe la anumite prevederi legale, care nu pot fi aplicate în cazul lui Diordiev Victor. În speță, de către organul de urmărire penală au fost întreprinse toate măsurile necesare în vederea îndeplinirii obligațiilor sale pozitive de a asigura o investigație efectivă, iar careva acțiuni ilicite în sensul normei nominalizate, nu au fost admise. Așadar, organul de urmărire penală a acționat în strictă conformitate cu scopurile legii penale. Statul este obligat să protejeze societate de pericolul social existent și potențial. Fiind depistată o bănuiala rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune, a fost pornită urmărirea penală, iar organele de drept erau obligate să întreprindă toate măsuri posibile în vederea investigării cazului. Efectuarea urmăririi penale este absolut proporțională cu scopurile urmărite.

Afirmă, că reclamantul nu a fost atras ilegal la răspundere penală și nici nu i s-a acordat statutul de condamnat. Mai mult ca atât, măsura preventivă sub forma arestului preventiv aplicată reclamantului pe parcursul urmării penale a fost menținută de către instanța ierarhic superioară. Remarcă că, pentru angajarea răspunderii Statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penale, sunt necesare unele condiții speciale și anume existența faptei ca ilicite, respectiv, nu orice acțiune a organelor de drept atrage răspunderea statului.

În sensul prevederilor Legii 1545 rezultă expres, că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare şi de urmărire penală, sunt necesare unele condiții speciale, şi anume existența faptei ilicite, or, nu orice acțiune a organelor de drept şi judecătorești atrage răspunderea Statului.

În această ordine de idei, se atenționează că este important şi necesar să se constate ilegalitatea faptei. Totodată, în cazul în care nu este de acord cu rezultatul examinării plângerii sale de către procuror, în temeiul art.313 din Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova [...] poate contesta acțiunile sau inacțiunile organului de urmărire penală la judecătorul de instrucție.

Astfel, se reține că în speța dată nu există nici un act procedural definitiv şi irevocabil a judecătorului de instrucție, sau a organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală. De altfel, existența în speța dată a ordonanței de scoaterea de sub urmărire penală, nu denotă faptul că organul de urmărire penală a admis careva acțiuni ilicite, or, efectuarea măsurilor operative de investigație este obligația organului de urmărire penală, care are drept scop de a descoperi circumstanțele şi persoana care a comis infracțiunea.

În ce privește solicitarea încasării prejudiciului material în mărime de 78965.00 lei, este neîntemeiată, în condițiile în care prezenta acțiune nu întrunește condițiile necesare de aplicabilitate a Legii nr. 1545, prin urmare, nu există nici temei legal de a solicita încasarea acestui prejudiciu. Subliniază că suma solicitată cu titlu de prejudiciu moral este neîntemeiată, exagerată și nejustificată, în condițiile în care, nu au fost prezentate probe veridice, admisibile, pertinente și concludente care să confirme faptul vătămării drepturilor personale nepatrimoniale privind integritatea morală, prezumție valabilă până la proba contrarie.

În contextul celor enunțate şi ținând cont de natura dreptului lezat, de durata desfășurării urmăririi penale, de durata aflării în detenție, de statutul şi vârsta reclamantului, consideră că suma solicitată cu titlu de despăgubire morală, este exagerată.

Subsidiar, în consecința calificării pretențiilor privind repararea prejudiciului material şi moral ca neîntemeiate şi care urmează a fi respinse, solicită respingerea cererii şi în partea cheltuielilor de judecată, or această cerință este indisolubilă de pretențiile inițiale.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărîrea judecătoriei Soroca, sediul Florești din 04 mai 2023 s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Guțu Tatiana, în interesele lui Diordiev Victor către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral în urma acțiunilor ilegale a organelor de drept. S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Diordiev Victor, IDNP *****, domiciliat în *****, prejudiciul moral în mărime de 300000 (trei sute mii) lei. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Diordiev Victor, IDNP *****, domiciliat în *****, cheltuielile de asistență juridică suportate în cauza penală în mărime de 20000 (douăzeci mii) lei. În rest, cererea de chemare în judecată s-a respins ca neîntemeiată.

Solicitarea apelantului:

La data de 10 mai 2023, Ministerul Justiției al RM a depus apel nemotivat împotriva hotărîrii instanței de fond, iar la data de 08 august 2023 a depus apel motivat. Consideră ilegală şi neîntemeiată soluţia adoptată de instanţa de fond. Solicită admiterea cererii de apel cu casarea hotărîrii instanței de fond prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă.

La data de 19 mai 2023, Ministerul Finanțelor al RM a depus cerere de apel împotriva hotărîrii instanței de fond, solicitînd admiterea cererii de apel, casarea hotărîrii prin care pretențiile înaintate să fie respinse.

La data de 22 mai 2023 Procuratura Republicii Moldova a depus cerere de apel împotriva hotărîrii instanței de fond, solicită admiterea apelului, modificarea hotărîrii în partea cuantumului prejudiciului moral, prin micșorarea acestei sume.

La data de 29 mai 2023, avocatul Guțu Tatiana în interesele lui Diordiev Victor a depus apel nemotivat, iar la data de 15 august 2023 a depus apel motivat, solicită admiterea cererii de apel, casarea parțială a hotărîrii cu emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie admisă integral.

Argumentele părţilor:

În motivarea apelului, apelantul Ministerul Justiției a indicat următoarele: pretenţiile urmează să se încadreze iniţial prin prisma art. 3 din lege, în condiţiile respectării cumulative şi a prevederilor art. 6 din Legea nr. 1545/1998 care expres prevede cazurile în care survine dreptul persoanei fizice/juridice la repararea prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, iar unul din aceste drepturi este şi scoaterea persoanei de sub urmărire penală.

Prin urmare, coroborând norma legală citată mai sus la circumstanţele cauzei, constată că într - adevăr în privinţa intimatului Diordiev Victor a fost emisă ordonanţă de scoatere de sub urmărire penală. Acest fapt nici nu a fost infirmat de către Ministerul Justiţiei.

Totuşi, în ce priveşte netemeinicia hotărârii instanţei de fond, susţine, că s-au aplicat eronat normele de drept material ce ţin de încasarea prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, în condiţiile în care pentru aplicabilitatea prevederilor Legii nr. 1545, necesită de a fi întrunite cumulativ (minim o condiţie), atât circumstanţele prevăzute de art.6 - dreptul la repararea prejudiciului, cât şi de art.3 - cazurile de reparare a prejudiciului material şi moral.

Prin urmare, normele legale în cauză sunt indisolubile - nu pot fi aplicate separat.

Desprinde apelanta, că instanţa de fond eronat a admis, chiar şi parţial, pretenţiile intimatului/reclamantului Victor Diordiev, în contextul în care, conform art. 3 alin.(1) din Legea nr. 1545, este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reţinerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declaraţie de a nu părăsi localitatea sau ţara, tragerii ilegale la răspundere penală; condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunităţii; efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziţiei, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcţie), precum şi în urma altor acţiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; supunerii ilegale la arest administrativ, reţinerii administrative ilegale sau aplicării ilegale a amenzii administrative de către instanţa de judecată; efectuării măsurilor operative de investigaţii cu încălcarea prevederilor legislaţiei; ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ştampilelor, precum şi în urma blocării conturilor bancare.

Prin prisma celor invocate, deduce expres, că nu orice acţiune a organelor de drept şi judecătoreşti atrage răspunderea Statului. În această ordine de idei, accentuează că este important şi necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept.

Astfel, dacă se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziţie irevocabil că acţiunile întreprinse de către organul de urmărire penală au fost ilegale, atunci dreptul de despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana. Or, instanţa de judecată urmează să indice expres care anume act normativ justifică răspunderea statului.

Astfel, motivarea instanţei de fond precum, că reclamantul/intimatul Diordiev Victor este în drept să solicite compensarea prejudiciului cauzat, în conformitate cu prevederile Legii nr. 1545,

în prezenţa ordonanţei de scoatere de sub urmărire penală, o apreciază ca fiind o poziţie eronată, în condiţiile în care intimatul/reclamantul nici nu a fost atras la răspundere penală şi nici nu a fost condamnat la pedeapsă sub formă de închisoare, fiind doar în calitate de bănuit/învinuit de comiterea unei infracţiuni în baza probelor acumulate în cadrul urmăririi penale.

Relevă că organul de urmărire penală, a avut obligaţia de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă şi obiectivă a circumstanţelor invocate în actul de sesizare, de a constata atât circumstanţele care dovedesc vinovăţia, cât şi cele care dezvinovăţesc. Totodată, o eventuală clasare a cauzei penale nu trebuie percepută ca un rebut în activitatea organului de urmărire penală, dar ca o activitate normală de examinare a unei cauze penale.

Astfel, toate acţiunile organului de urmărire penală au reieşit din complexitatea cauzei, gravitatea faptei şi au fost îndreptate în vederea elucidării tuturor circumstanţelor, asupra vinovăţiei sau nevinovăţiei persoanelor menţionate prin actul de sesizare, privind existenţa bănuielii rezonabile de comiterea infracţiunii. Luând în consideraţie complexitatea cauzei, reţine că organul de urmărire penală a acţionat cu bună credinţă, cu o suficientă diligenţă, a întreprins toate măsurile necesare în vederea efectuării obiective a tuturor acţiunilor de urmărire penală.

În ce priveşte acordarea sumei de 300000 lei - cu titlu de prejudiciu moral şi a sumei de 20000 lei - cu titlu de cheltuieli de asistenţă juridică, considerăm că instanţa de fond nejustificat şi neîntemeiat a dispus acordarea în beneficiului intimatului/reclamantului Diordiev Victor a acestor sume, în condiţiile în care prezenta acţiune nu întruneşte toate condiţiile de aplicabilitate a Legii nr.1545. Or, în astfel de situaţii nu există nici temei legal de a solicita încasarea acestui prejudiciu.

De asemenea, în sensul cheltuielilor de asistenţă juridică, prin prisma recomandării Curţii Supreme de Justiţie nr.23 privind unele aspecte ale încasării cheltuielilor de asistenţă juridică, Recomandării Consiliului Uniunii Avocaţilor privind cuantumul onorariilor avocaţilor şi compensarea de către instanţele de judecată a cheltuielilor de asistenţă juridică, aprobată prin decizia nr.2 din 30 martie 2012, precum şi a practicii Curţii Europene, precizează că la aprecierea cheltuielilor pentru asistenţă juridică urma a fi constatat faptul dacă acestea au fost necesare, realmente angajate şi rezonabile în cuantum.

Prin urmare, conchide că la aprecierea costurilor şi cheltuielilor judiciare instanţa de fond urmează să se conformeze celor două principii de bază, şi anume:

• costurile şi cheltuielile urmează a fi în modul corespunzător probate, de obicei prin documente de plată sau prin prezentarea descifrării pe ore a lucrului avocatului şi tarife aplicabile;

• cheltuielile trebuie să fie rezonabile ca cuantum (în special în materia de tarife percepute pentru onorariile avocaţilor) şi necesare pentru proceduri în speţă (nu se compensează sub nici o formă lucrul avocatului care nu are tangenţă directă la proces);

Accentuiază apelanta, că prevederile Legii nr.1545 nu acordă dreptul în mod automat la repararea prejudiciului material şi moral, în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege. Este important ca instanţa să motiveze în mod pertinent circumstanţele care justifică acordarea unei retribuiri, prin prisma întrunirii condiţiilor legii speciale, soluţia instanţei nicidecum să fie bazată exclusiv pe aspecte declarative, teoretice şi iluzorii.

În motivarea apelului, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a invocat următoarele argumente: în opinia apelantei, nu orice acţiune a organelor de drept atrage răspunderea statului. Indică că este important şi necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept.

Deci, statul va repara prejudiciul (în cazul în care există) cauzat de organele sus-menţionate doar în cazurile expres prevăzute de lege. Astfel, art. 6 din Legea nr. 1545 prevede expres şi exhaustiv cazurile când apare dreptul persoanei la repararea prejudiciului cauzat în urma acţiunilor ilicite a organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti.

Totodată, pentru a fi în prezenţa unei acţiuni civile întemeiate, nu este suficient de a fi întrunite doar prevederile art. 6 din Legea nr. 1545/1998, dar este necesară şi întrunirea dispoziţiilor prevăzute de art. 3 alin.(1) din acelaşi act normativ.

Ministerul Finanţelor consideră ilegală soluţia instanţei cu privire la încasarea prejudiciului moral în mărime de 300 000 (trei sute mii) lei, specificând următoarele.

Indică apelanta că ordonanţa de scoatere de sub urmărire penală nu confirmă caracterul ilicit al acţiunilor organului de urmărire penală, care în scopul executării obligaţiilor sale legale, au efectuat urmărire penală cu respectarea Codului de procedură penală. Or, potrivit art. 252 din Codul de procedură penală, urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existenţa infracţiunii, la identificarea făptuitorului, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se transmită cauza penală în judecată în condiţiile legii şi pentru a se stabili răspunderea penală.

Astfel, se evidenţiază că în speţa dată nu există nici un act procedural definitiv şi irevocabil a judecătorului de instrucţie sau a organului ierarhic superior, prin care s-ar fi stabilit ca fiind ilegale acţiunile organului de urmărire penală, din acest motiv constată că toate acţiunile ale organului de urmărire penală şi a procuraturii au fost efectuate în strictă conformitate cu prevederile legale. Totodată, este de menţionat că urmărirea penală a fost începută în baza art. 171 alin.(3) lit.b) din Codul penal, care se clasifică în categoria infracţiunilor deosebit de grave pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen ce depăşeşte 12 ani.

Astfel, organele competente, fiind sesizate în privinţa unei asemenea infracţiuni deosebit de grave, au avut obligaţia de a acţiona prompt şi în conformitate cu legislaţia în vederea elucidării tuturor circumstanţelor pe caz. Mai mult, din materialele dosarului se atestă că participanţii din cadrul dosarului penal şi-au schimbat declaraţiile de mai multe ori.

La fel accentuează că în cazul în care instanţa de apel va constata că reclamantul dispune de dreptul la repararea prejudiciului moral, consideră că suma adjudecată de către prima instanţă este exagerat şi disproporţionat de mare şi necesită a fi diminuată în limite rezonabile.

De asemenea, consideră neîntemeiată soluţia primei instanţe şi în partea ce ţine de dispunerea încasării cheltuielilor de asistenţa juridică în mărime de 20000 (douăzeci mii) lei.

În cazul în care instanţa de apel va considera că cheltuielile respective urmează a fi recuperate de la bugetul de stat, menţionează că în ceea ce priveşte determinarea cuantumului cheltuielilor de asistenţă juridică urmează a fi apreciate prin prisma proporţionalităţii cu amplitudinea şi complexitatea activităţii depuse. În esenţă, munca prestată de avocat raportată la gradul de complexitate al cauzelor penale în primul ciclu procedural, lipsa a unui calcul detaliat a lucrului efectuat de către avocat, denotă o concluzie certă despre necesitatea respingerii acestui capăt din acţiune ca fiind neîntemeiat.

Procuratura Republicii Moldova în motivarea apelului a invocat următoarele: Cu hotărârea în cauză Procuratura Generală nu este de acord, consideră ca instanţa de fond a evaluat nejustificat şi exagerat prejudiciul moral în cuantum de 300000 lei, fiind necesară modificarea în această parte după criteriile de rezonabilitate.

Prin prisma normelor legale aplicabile spezei conchide, că nu orice acţiune a organelor de drept şi judecătoreşti atrage răspunderea Statului. În această ordine de idei, accentuează că este important şi necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept. Astfel, dacă se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziţie irevocabil că acţiunile întreprinse de către organul de urmărire penală sunt/au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana. Or, instanţa de judecată urmează să indice expres care anume act normativ justifică răspunderea statului.

În ce priveşte acordarea prejudiciului moral, consideră că instanţa de fond nejustificat, exagerat şi neîntemeiat a acordat suma de 300 000 lei în beneficiul părţii reclamante, în condiţiile în care pricina nu a fost examinată sub toate aspectele şi s-a dat o apreciere incorectă probelor prezentate.

Reţine că atît avocatul Tatiana Guţu, cît şi instanţa de judecată nu s-au expus concret pentru ce perioadă de timp Diordiev Victor a fost arestat ilegal, or iniţial acesta a recunoscut vinovăţia în comiterea infracţiunii incriminate.

Prevederile Legii nr. 1545/1998 nu acordă dreptul în mod automat la prejudiciu moral, în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege. Este important ca instanţa să motiveze circumstanţele cauzei care justifică acordarea unei reparaţii, aceasta să nu fie teoretică şi iluzorie.

Totodată, subliniază apelanta că potrivit art. 11 din Legea nr. 1545/1998 mărimea compensaţiei pentru repararea prejudiciului moral se stabileşte de instanţa de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensaţiei se determină, luându-se în considerare următoarele:

• caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanţa de judecată. La caz, reclamantul nu a demonstrat prin mijloace de probă concludente, pertinente şi utile (cu titlu de exemplu: ordonanţa organului ierarhic superior, încheierea judecătorului de instrucţie, încheiere interlocutorie) faptul că organul de urmărire penală, procuror sau instanţa de judecată a admis careva încălcări procesuale în privinţa sa. Or, în corespundere cu art. 218 din Codul de procedură penală, instanţa de judecată, constatând în procesul de judecată fapte de încălcare a legalităţii şi a drepturilor omului, o dată cu adoptarea hotărârii, emite şi o încheiere interlocutorie prin care aceste fapte se aduc la cunoştinţa organelor respective, persoanelor cu funcţie de răspundere şi procurorului;

• suferinţe fizice, caracterul şi gradul suferinţelor psihice. În acest context, notează că: prin noţiunea de prejudiciu moral se înţeleg - suferinţele psihice sau fizice cauzate prin acţiuni sau omisiuni care atentează la valorile nepatrimoniale ce aparţin persoanei din momentul naşterii sau la bunurile dobândite prin lege (viaţa, sănătatea, demnitatea şi reputaţia profesională, inviolabilitatea vieţii personale, secretul de familie şi personal). Potrivit hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr.9 din 9 octombrie 2006, cu privire la aplicarea de către instanţele de judecată a legislaţiei ce reglementează repararea prejudiciului moral, obligaţia de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului acestea.

Aşadar, reclamantul nu a prezentat probe justificative care ar demonstra prezenţa unor suferinţe ce ar urma a fi compensate patrimonial în mărime de 300 000 lei. Or, toate argumentele invocate întru motivarea pretenţiei de încasare a prejudiciului moral, poartă un caracter declarativ, formal, fără a dispune de careva suport probatoriu şi legal.

Prin urmare, consideră că instanţa de fond la emiterea hotărârii din 23 iunie 2022, nu a ţinut cont de prevederile Legii 1545/1998, prin care urma să menţină echilibrul între interesele individuale ale persoanei (intimatului) şi interesele generale ale întregii societăţii.

În motivarea apelului, avocatul Guțu Tatiana în interesele lui Diordiev Victor a invocat următoarele: Prin Ordonanţa de scoatere de sub urmărire penală din 02.08.2021 confirmă ilegalitatea acţiunilor organului de urmărire penală la pornirea împotriva lui Diordiev a urmăririi penale. În această ordine de idei, legiuitorul nu condiţionează aplicabilitatea legii nr. 1545 de existenţă a actelor care ar fi confirmat ilegalitatea acţiunilor de urmărire penală, fiind suficientă în acest sens existenţa ordonanţei privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală.

Reieşind din cele menţionate este evident că pentru survenirea răspunderii patrimoniale a statului, în temeiul Legii nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare de către stat a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite a organelor de urmărire penală ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, nu este necesară constatarea printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă a ilegalităţii acţiunilor organelor de urmărire penală ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti.

Or, caracterul ilegal la acestor acţiuni constă în încălcarea principiului general potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi judecată, iar prejudiciul cauzat, urmare acestor acţiuni se repară integral indiferent de culpa persoanei cu funcţie de răspundere de organul de urmărire penală, de procuratură şi instanţele judecătoreşti.

Totodată Curtea Constituţională în hotărârea nr. 26 din 23.11.2010, printre altele a constatat că punerea persoanei sub învinuire este o acţiune de tragere a persoanei la răspundere penală ce duce la restrângerea drepturilor constituţionale privind libertatea persoanei (libera circulaţie, etc.), iar învinuitul este supus unor restrângeri de ordin social, psihologic, civil.

Reieşind din gravitatea infracţiunii şi anume violul asupra unui copil minor, care este nepoată de pe linia tatălui a apelantului, cu atît mai mult că au fost audiaţi un şir de martori din localitatea şi localitatea vecină referitor la caz, astfel Diordiev Victor fiind descreditat ca persoană, fiindu-i încălcată onoarea şi demnitatea atît prin faptul că a fost învinuit de întreţinerea raporturilor sexuale cu un copil minor care îi este şi rudă apropiată, dar şi a fost deţinut în Penetenciar timp de 8 luni de zile, astfel apelantul deşi a fost reabilitat prin ordonanţa de scoatere de sub urmărire penală pe motivul lipsei elementelor component ale infracţiunii, dar ultimul locuind la sat, în continuare v-a fi privit ca o persoană cu o reputaţie pătată.

Totodată, reiterează că, în termenii Convenţiei Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale, prejudiciul moral, se exprimă prin necesitatea ca reclamntul să primească o satisfacţie echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel încât acesta să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor, şi nici venituri nejustificate pentru victimele daunelor.

În acest context instanţa de fond constată în hotărîre faptul că Diordiev Victor fost învinuit de comiterea infracţiunii prevăzute de art. 171 alin. (3) din Codul penal, ce constituie infracţiune excepţional de gravă, pentru care este prevăzută pedeapsa cu închisoare de la 10 la 20 de ani sau cu detenţiune pe viaţă;

- caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanţa de judecată - la caz, acţiunile organelor urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţei judecătoreşti au fost contrare drepturilor fundamentale garantate de art. 5 CEDO - Dreptul la libertate şi siguranţă;
- rezonanţa pe care a avut-o în societate informaţia despre învinuirea persoanei, natura dreptului personal lezat şi locul lui în sistemul de valori al persoanei. La momentul pornirii urmăririi penale, apelantul nu era angajat în câmpul muncii potrivit procesului-verbal de reţinere din 27 noiembrie 2020, fiind totuşi evident că reţinerea şi plasarea acestuia sub arest a avut un impact

negativ asupra reputaţiei şi imaginii acestuia în societate, fiind învinuit de comiterea vilolului asupra unui minor;

Aici instanţa de fond urma să conchidă ca Diordiev Victor a fost învinuit nu doar că a comis acestă infracţiune asupra unui copil minor, dar cel mai grav este faptul că ultima este nepoata apelantului.

- durata urmăririi penale, precum şi durata examinării cauzei penale în instanţa de judecată. În speţă, urmărirea penală a fost efectuată pe parcursul unei perioade din 16 noiembrie 2020 până la 02 august 2021; - durata aflării nelegitime a persoanei în detenţie. În urma aplicării măsurilor preventive, Diordiev Victor a fost privat de libertate timp de 231 de zile.

În acest context instanţa de fond urma să se expună asupra faptului că apelantul timp de 8 luni a fost privat de libertate, s-a deţinut în condiţii de penetenciar inumane, avînd acuzaţii foarte grave care direct il puteau viza fiindu-i pusă în pericol propria viaţă şi sănătate. Mai mult ca atît de nenumărate ori Diordiev a anunţa despre faptul că îşi va pune capăt zilelor pe motivul că nu este auzit şi neîntemeiat învinuit de o faptă pe care nu a comis-o.

Or, apelantul prima dată a fost în conflict cu legea şi plasat în penetenciar fiindui arbitrar prelungit arestul preventive doar sub gravitatea învinuirii care îi era încriminată.

Avînd la bază acest major impact emoţional trăit de către Diordiev Victor, precum şi acuzările aduse, camera din penetenciar în care ultimul a fost deţinut timp de 8 luni, şi luând în consideraţie natura dreptului lezat, caracterul şi gravitatea suferinţelor suportate de partea apelantă, instanţa de judecată urma să încaseze integral suma de 500 000 lei, solicitată drept recompense şi care reprezenta o satisfacţie echitabilă cum indică art.41 al Convenţiei Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale.

Conform art.7 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 prevede că, în cazurile menţionate la art.3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie:

a) salariul şi alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existenţă, de care a fost privată în urma acţiunilor ilicite şi lit. e) sumele plătite de ea pentru asistenţa juridică;.

Potrivit art.8 alin.(1), (3) lit.a) din Legea menţionată, cuantumul sumelor de compensare a prejudiciului, prevăzute la art.7 lit.c), se calculează pomindu-se de la câştigul mediu lunar al persoanei fizice la momentul cauzării prejudiciului, cu aplicarea coeficientului de inflaţie. Pentru cuantificarea prejudiciului reparabil, a persoanelor care nu au lucrat din motive întemeiate - pornindu-se de la salariul mediu pe ţară în anul respectiv.

În acest context se atestă că salariul mediu pe ţară pentru perioada lunii decembrie 2020 a constituit suma de 7953 lei, iar pentru anului 2021 salariul mediul pe economie a constituit 8716 lei.

Avînd în vedere faptul că părinţii lui Diordiev Victor sunt pensionari şi el fiind mezinul familiei, îşi ajuta părinţii în treburile gospodăreşti, cu atît mai mult că ultimul lucra cu ziua pentru a fi un sprijin financiar atît pentru el cît şi pentru părinţii săi. Prin aplicarea măsurii preventive ultimul a fost privat de drepturile fundamentale- dreptul la libertate şi dreptul de a munci, motiv pentru care consideră că a fost aduse atingere acestor garanţii fundamentale.

În acest context fiindu-i aplicată masura preventivă reţinere pentru perioada 27.1 1.2020 - 15.07.2021, a fost în imposibilitate să muncească pentru a-şi întreţine şi să ajute părinţii, astfel urmează să fie încasată pentru perioada anului 2020 suma de 7953 lei, iar pentru perioada anului 2021 suma totală 61 012 (8716 lei X 71uni) în acest context venitul ratat urmează a fi încasat în mărime de 68 965 lei.

Mai mult a indicat în instanţa de fond faptul că Diordiev Victor activa în calitate de zilier, astfel pentru zilieri o zi de muncă constituie 400 lei, astfel apelantul a fost privat de dreptul de a munci şi de a-şi ajuta părinţii.

În ședința instanței de apel, reprezentantul apelantului Diordiev Victor, avocatul Guțu Tatiana a solicitat să fie admis apelul înaintat pe motivele invocate, iar cererile de apel depuse de Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor și Procuratura Republicii Moldova să fie respinse.

Reprezentantul Procuraturii Generale, Bodareu Octavian a solicitat admiterea cererilor de apel depuse de Procuratura Generală a RM, Ministerul Finanțelor al RM, Ministerul Justiției al RM cu respingerea apelului depus de Diordiev Victor.

Reprezentantul Ministerului Justiției și Ministerului Finanțelor fiind legal citați la ședința de judecată nu s-au prezentat, Colegiul în conformitate cu art.379 CPC, a considerat posibil de examinat cauza în lipsa părților care nu s-au prezentat.

Aprecierea instanţei de apel:

Audiind părțile prezente, judecînd apelul, verificând argumentele invocate, analizând materialele cauzei, Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălţi consideră cererile de apel declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, de avocatul Guțu Tatiana în interesele lui Diordiev Victor, de Procuratura Republicii Moldova și de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova pasibile de a fi respinse, cu menținerea hotărîrii din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 385 lit.a) CPC RM, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept: să respingă apelul şi să menţină hotărîrea primei instanţe;

În conformitate cu art.373 alin.(1),(2) CPC, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar invocate de părți şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul Civil reţine că instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare.

Colegiul constată, că prima instanţa a determinat corect raportul juridic dedus judecăţii, circumstanţele importante pentru soluţionarea pricinii au fost stabilite şi elucidate pe deplin, probelor prezentate a dat apreciere completă, obiectivă şi sub toate aspectele, iar hotărârea este legală şi întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor şi intereselor legale a participanţilor la proces.

Suplimentar, Colegiul remarcă că hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei și care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet și au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei. Concluziile privind circumstanțele de fapt ale cauzei se motivează în hotărâre prin

probele enumerate în art. 117 CPC, iar în conformitate cu art. 118 alin. (5) CPC, instanța judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

În conformitate cu prevederile art. 121 Codul de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

Articolul 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, statuează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acțiunii.

Colegiul civil reține că obiectul acțiunii îl constituie încasarea în beneficiul reclamantului din contul bugetului de stat a prejudiciului cauzau în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală și anume, a prejudiciului moral în mărime de 500 000,00 lei, prejudiciului material în mărime de 78965 lei format din venitul ratat în mărime de 68965 lei și 15000,00 lei cheltuieli de asistență juridică prestate în cadrul procesului penal.

În ședința de judecată s-a constatat că, la data de 16 noiembrie 2020, prin ordonanța de începere a urmăririi penale, s-a dispus începerea urmăririi penale, conform art. 171 alin.(3) lit. b) din Codul Penal, pe faptul comiterii infracțiunii de viol, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică a persoanei sau profitînd de imposibilitatea acesteia de a se apăra, ori de a-și exprima voința, săvârșit în privința unei persoane minore în vârstă de până la 14 ani (f.d.24).

Prin Ordonanța din 27 noiembrie 2020, a fost pus sub învinuire Diordiev Victor, încriminându-i-se săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. art. 171 alin.(3) lit. b) din Codul Penal (f.d.25).

Conform procesului verbal de reținere, Diordiev Victor a fost reținut la 27 noiembrie 2020, orele 11:00 (f.d. 13).

Prin Încheierea Judecătoriei Soroca, sediul Florești din 30 noiembrie 2020 a fost aplicată în privința lui Diordiev Victor Victor măsura preventivă - arestul preventiv. Totodată fiind eliberat și mandat de arest pe un termen de 30 zile, cu începere de la data reținerii din 27 noiembrie 2020 și până la 27 decembrie 2020, ora 10:30 (f.d.28-30).

Prin Decizia Curții de Apel Bălți din 12 martie 2021, a fost menținută încheierea Judecătoriei Soroca, sediul Florești, de aplicare a arestului din 30 noiembrie 2020, în privința lui Diordiev Victor, fără modificări (f.d.31-32).

Prin Încheierea Judecătoriei Soroca, sediul Florești, la data de 23 martie 2021, s-a prelungit măsura preventivă în privința lui Diordiev Victor, începând cu data de 27 martie 2021, până la data de 26 aprilie 2021 inclusiv (f.d.33-35).

Prin Deciziei Curții de Apel Bălți din 07 aprilie 2021, a fost menținută încheierea Judecătoriei Soroca, sediul Florești, de prelungire a arestului preventiv din 23 martie 2021, în privința lui Diordiev Victor, fără modificări (f.d.36-37).

Prin Încheierea Judecătoriei Soroca, sediul Florești, la data de 22 aprilie 2021, s-a prelungit măsura preventivă în privința lui Diordiev Victor, începând cu data de 26 aprilie 2021, până la data de 26 mai 2021 (f.d.39-40).

La 23 aprilie 2021, apărătorul învinuitului Diordiev Victor, avocat Guțu Tatiana, a depus recurs asupra încheierii Judecătoriei Soroca, sediul Florești din 22 aprilie 2022, prin care s-a prelungit arestul în privința lui Diordiev Victor (f.d.41-42).

Potrivit Deciziei Curții de Apel Bălți din 05 mai 2021, a fost menținută încheierea Judecătoriei Soroca, sediul Florești, de prelungire a arestului preventiv 22 aprilie 2021, în privința lui Diordiev Victor, fără modificări (f.d.43-44).

Prin Încheierea Judecătoriei Soroca, sediul Florești, la data de 25 mai 2021, s-a prelungit măsura preventivă în privința lui Diordiev Victor, începând cu data de 26 mai 2021, până la data de 25 iunie 2021 (f.d.45-48).

La 28 mai 2021, apărătorul învinuitului Diordiev Victor, avocat Guțu Tatiana, a depus recurs asupra încheierii Judecătoriei Soroca, sediul Florești din 325 mai 2022, prin care s-a prelungit arestul în privința lui Diordiev Victor (f.d.49-50).

Potrivit Deciziei Curții de Apel Bălți din 04 iunie 2021, a fost menținută încheierea Judecătoriei Soroca, sediul Florești, de prelungire a arestului preventiv 25 mai 2021, în privința lui Diordiev Victor, fără modificări (f.d.51-52).

Prin Încheierea Judecătoriei Soroca sediul Florești, la data de 24 iunie 2021, s-a prelungit măsura preventivă în privința lui Diordiev Victor, începând cu data de 25 iunie 2021, până la data de 25 iulie 2021 (f.d.53-57).

Potrivit Deciziei Curții de Apel Bălți din 06 iulie 2021, a fost menținută încheierea Judecătoriei Soroca, sediul Florești, de prelungire a arestului preventiv 24 iunie 2021, în privința lui Diordiev Victor, fără modificări (f.d.58-59).

Prin ordonanța din 15 iulie 2021, a fost dispusă revocarea măsurii preventive-arestarea preventivă, aplicată în privința lui Diordiev Victor Victor (f.d.23).

Potrivit ordonanței din 02 august 2021, a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a învinuitului Diordiev Victor Victor, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute la art. 171 alin.(3) lit. b) din Codul penal (f.d.16-20).

Reclamantul Diordiev Victor prin intermediul avocatului Guțu Tatiana la data de 19 ianuarie 2022 a înaintat prezenta cerere de chemare în judecată către Minsterul Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM, Ministerul Finanțelor al RM solicitînd încasarea prejudiciului moral cauzat în mărime de 500000,00 lei, prejudiciului material format din venitul ratat în mărime de 68965 lei și 15000,00 lei cheltuieli de asistență juridică.

Prin hotărîrea judecătoriei Soroca, sediul Florești din 04 mai 2023 s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Guțu Tatiana, în interesele lui Diordiev Victor către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral în urma acțiunilor ilegale a organelor de drept. S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Diordiev Victor, IDNP *****, domiciliat în *****, prejudiciul moral în mărime de 300000 (trei sute mii) lei. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Diordiev Victor, IDNP *****, domiciliat în *****, cheltuielile de asistență juridică suportate în cauza penală în mărime de 20000 (douăzeci mii) lei. În rest, cererea de chemare în judecată s-a respins ca neîntemeiată.

Conform art. 53 alin. (2) din Constituţia Republicii Moldova, statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă şi instanțele judecătoreşti.

Conform art. 2007 alin. (1) Cod civil, prejudiciul cauzat persoanei prin acţiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanţelor de judecată se repară de către stat integral, indiferent de vinovăţia persoanei responsabile, în următoarele cazuri:
a) condamnare ilegală, tragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea;
b) aplicare ilegală, în calitate de sancţiune contravenţională, a arestului, a muncii neremunerate în folosul comunităţii;
c) acţiuni sau inacţiuni care au dus, după caz, la:
– constatarea de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăţilor fundamentale ale unei persoane şi dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia;
– pronunţarea unei hotărâri de către o instanţă judecătorească naţională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin care sa dispus achitarea unor sume din contul statului.

Conform art. 2036 alin. (1) şi (3) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri. 3) Reparaţia prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăţiei autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancţiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunităţii şi în alte cazuri prevăzute de lege.

Conform prevederilor art. 2037 alin.1) Cod civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanţa de judecată în funcţie de caracterul şi gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăţie a autorului prejudiciului, dacă vinovăţia este o condiţie a răspunderii, şi de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacţie echitabilă persoanei vătămate.

Astfel, Potrivit prevederilor Codului civil şi Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti nr. 1545 din 25 februarie 1998, sunt prevăzute garanțiile legale la care a apelat reclamantul în prezenta cauză.

În conformitate cu prevederile art. 1 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti, prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul şi condiţiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acţiunile ilicite comise în procesele penale şi contravenţionale de organele de urmărire penală, de procuratură şi de instanţele judecătoreşti.

Articolul 2 alin. (1) din Legea nominalizată, prevede că prin acțiuni ilicite se înțeleg - acţiuni sau inacţiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenţiile administrative, ale organului de urmărire penală sau ale instanţei de judecată, care exclud vinovăţia acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcţie de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanţa de judecată, manifestate prin încălcarea intenţionată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale sau administrative (infracţiuni).

Potrivit art. 3 alin. (1) lit. a) a aceleiaşi Legi, este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reţinerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declaraţie de a nu părăsi localitatea sau ţara, tragerii ilegale la răspundere penală;

Dreptul la repararea prejudiciului în mărimea şi modul stabilite de prezenta lege, potrivit art.6, apare în cazul: b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare; Prevederile art.6 al legii nominalizate este aplicabilă în interacţiune cu prevederile art.3 din aceiaşi lege.

Conform prevederilor art.254 alin.(1) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală este obligat să ia toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă şi obiectivă, a circumstanţelor cauzei pentru stabilirea adevărului.

Art. 524 Codul de procedură penală, stipulează că persoanele cărora, în cursul procesului penal, prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală sau ale instanțelor judecătorești, li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile legislației cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești.

În conformitate cu art.284 alin.(1) Cod de procedură penal, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare şi finalizare în privinţa persoanei a oricăror acţiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

În acest sens, instanța de apel reține, că ordonanța de scoatere de sub urmărire penală pe motiv că fapta nu a fost săvîrșită de învinuit, din data de 02 august 2021 în privința lui Diordiev Victor îi acordă acestuia dreptul de a cere repararea prejudiciului suferit în baza Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Succesiv, Colegiul civil nu poate reține ca întemeiate alegațiile invocate în cererile de apel de către reprezentantul Ministerului Justiției și Procuraturii Generale, precum că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare şi de urmărire penală, sunt necesare unele condiţii speciale, şi anume existenţa acţiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi instanţelor judecătoreşti.

Or, potrivit jurisprudenţei CtEDO, procurorul are obligația să prezinte motive relevante și suficiente pentru punerea sub învinuire a unei persoane și expedierea cauzei penale în instanța de judecată.

Mai mult ca atât, instanța de apel reține, că chiar și în cazul când organul de urmărire penală a respectat cerințele formale la întreprinderea acțiunilor de urmărire penală, acest complex de acțiuni în cumul sunt apreciate ca fiind ilicite odată cu emiterea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală.

În acest sens Colegiul civil reține ca relevante constatările expuse în pct.8 din hotărârea Curții Constituționale nr.26 din 23.11.2010, care a statuat că recunoaşterea calităţii de bănuit presupune nu numai drepturi procesuale, dar şi restrîngerea drepturilor constituţionale legate de libertatea persoanei, dreptul la libera circulaţie ş.a. Şi în cazul recunoaşterii calităţii de bănuit pe cel de-al treilea temei – prin ordonanţă – persoana este supusă unor restrîngeri: imposibilitatea legalizării unor acte (spre exemplu, de identitate), consemnarea faptului respectiv în cazierul judiciar, în cazul cînd persoana este nevinovată – suferinţa psihologică, cauzată de suspectarea de comiterea unei infracţiuni, atitudinea societăţii şi a victimei ş.a.

Colegiul reiterează, că apelantul Diordiev Victor, în perioada derulării acțiunilor de urmărire penală s-a aflat sub arest preventiv de la 30.11.2020, fiind aplicat în privința ultimului măsura preventivă sub formă de arest preventiv pe un termen de 30 zile, pînă la data de 27.12.2020,

prelungit ulterior pe un termen de 30 zile, pînă la 26.01.2021, pe un termen de 30 zile, pînă la 25.02.2021, pe un termen de 30 zile, pînă la 27.03.2021, pe un termen de 30 zile, pînă la 26.04.2021, pe un termen de 30 zile, pînă la 26.06.2021, pe un termen de 30 zile, pînă la 25.06.2021 și pe un termen de 30 zile, pînă la 15.07.2021, deținîndu-se în Penitenciarul nr.11 Bălți un termen de 231 de zile de arest.

În situația enunțată a fost constatat cu certitudine, că Diordiev Victor, s-a aflat în arest preventiv 231 zile, fiind în calitate de bănuit și apoi învinuit în cadrul cauzei penale privind comiterea unei infracțiuni excepțional de grave, pentru care legea prevede inclusiv pedeapsa cu detențiunea pe viață, pornită în baza unor probe acumulate de organul de urmărire penală, potrivit ordonanței din 16 noiembrie 2020, iar prin ordonanța din 02 august 2021 a fost scos de sub urmărire penală, pe motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive unei infracțiuni.

Astfel, instanța de apel reține, că temeiul în baza căruia a fost scos de sub urmărire penală, este prevăzut la art. 275 pct. 3) CPP și reprezintă un temei de reabilitare prin prisma art. 284 CPP și în temeiul art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545- XII din 25 februarie 1998, ultimul fiind în drept de a i se repara prejudiciul, or, prin aflarea ultimului în arest pe parcursul a 231 zile, lui Diordiev Victor, i-au fost încălcate drepturile fundamentale garantate de art. 5 CEDO – dreptul la libertate și siguranță.

Corect de către instanța de fond nu a fost dată apreciere argumentului invocat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuraturii Generale, precum că pretențiile reclamantului sunt neîntemeiate în condiţiile în care, reclamantul nu a fost tras la răspundere penală şi nici nu i s-a acordat statutul de condamnat, or, art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 statuează exhaustiv condiţiile în care este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei în conformitate cu prevederile prezentei legi.

Nu pot fi reținute nici argumentele invocate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generale a Republicii Moldova, precum că acțiunea este neîntemeiată, întrucât ilegalitatea actului procedural nu a fost constatat și prevederile art. 3 și 6 din Legea nr. 1545 sunt indisolubile, or, deși la caz nu a fost constatată ilegalitatea nici a unui act procedural ale organului de urmărire penală, totuși aplicarea măsurii în ordinea prevăzută la art. 165 și art. 186 CPP cu constatarea ulterioară a unui temei de reabilitare, acordă dreptul la despăgubiri persoanei vătămate.

Totodată, urmează a fi respinse ca neîntemeiate și criticile Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Procuraturii Generale a Republicii Moldova, precum că acțiunile de urmărire penală au fost realizate în limitele legislației, iar lui Diordiev Victor i-au fost asigurate toate garanțiile prevăzute de legislația procesuală, or, prin prisma art. 2007 alin. (1) Cod civil, este suficient ca să existe un temei de reabilitare al persoanei fizice, iar repararea prejudiciului poate fi solicitată chiar și în lipsa vinovăției organului de urmărire penală.

În consecință, instanța de apel reține ca întemeiată concluzia primei instanțe care a constatat temeinicia valorificării dreptului la acțiune în baza Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Instanța de apel reține și faptul, că art.10 al Legii menționate prevede, că dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea şi în modul stabilit de prezenta lege, apare în cazurile specificate la art. 6, iar art. 11 al aceleiaşi Legi statuează că mărimea compensaţiei pentru repararea prejudiciului moral se stabileşte de instanţa de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensaţiei se determină luîndu-se în considerare: a) gravitatea infracţiunii de a cărei săvîrşire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul şi

gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanţa de judecată; c) rezonanţa pe care a avut-o în societate informaţia despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum şi durata examinării cauzei penale în instanţa de judecată; e) natura dreptului personal lezat şi locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferinţele fizice, caracterul şi gradul suferinţelor psihice; g) măsura în care compensaţia bănească poate atenua suferinţele fizice şi psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenţie.

Prin prejudiciu moral se înţeleg suferinţele psihice sau fizice cauzate prin acţiuni sau omisiuni care atentează la valorile nepatrimoniale ce aparţin persoanei din momentul naşterii sau la bunurile dobîndite prin lege (viaţa, sănătatea,demnitatea şi reputaţia profesională, inviolabilitatea vieţii personale, secretul de familie şi personal).

Conform prevederilor Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţelor judecătoreşti nr. 1545 din 25 februarie 1998, mărimea compensaţiei pentru repararea prejudiciului moral se determină de instanţa de judecată luându-se în considerare:

- gravitatea infracţiunii de a cărei săvârşire a fost învinuită persoana respectivă – în speţă, Diordiev Victor a fost învinuit de comiterea infracţiunii prevăzute de art. 171 alin. (3) lit. b) din Codul penal, infracţiune excepțional de gravă, pentru care este prevăzută doar pedeapsa cu închisoare de la 10 la 20 de ani sau cu detenţiune pe viaţă;
- caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanţa de judecată – la caz, acţiunile organelor urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanţei judecătoreşti au fost contrare drepturilor fundamentale garantate de art. 5 CEDO – Dreptul la libertate și siguranță;
- rezonanţa pe care a avut-o în societate informaţia despre învinuirea persoanei, natura dreptului personal lezat şi locul lui în sistemul de valori al persoanei. La momentul pornirii urmăririi penale, Diordiev Victor nu era angajat în câmpul muncii potrivit procesului-verbal de reținere din 27 noiembrie 2020, fiind totuși evident că reținerea și plasarea acestuia sub arest a avut un impact negativ asupra reputației și imaginii acestuia în societate, fiind învinuit de comiterea violului asupra unui minor;
- durata urmăririi penale, precum şi durata examinării cauzei penale în instanţa de judecată.
- durata aflării nelegitime a persoanei în detenţie.

În speţă, urmărirea penală a fost efectuată pe parcursul unei perioade din 16 noiembrie 2020 până la 02 august 2021. În urma aplicării măsurilor preventive, Diordiev Victor a fost privat de libertate din 231 de zile.

În consecință, instanța de apel reține ca întemeiată concluzia primei instanțe care a constatat temeinicia valorificării dreptului la acțiune în baza Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Cu referire la circumstanțele stabilite pe parcursul examinării cauzei, Colegiul menționează că, luând în consideraţie suferinţele psihice suportate de către Diordiev Victor în urma tragerii ilegale la răspundere penală şi aplicării ilegale a măsurii preventive sub forma arestului preventiv, gradul trăirilor negative şi disconfortul suportat odată cu supunerea acestuia urmăririi penale, consecințele produse familiei, de stresul precum şi de efectele psihice provocate, instanța de fond corect a considerat că compensaţia bănească în mărime de 500000 lei solicitată de către reclamant, este una disproporțională şi excesivă în raport cu criteriile stabilite la caz şi principiul general al echității.

Sub acest aspect, Colegiul civil consideră că la aprecierea prejudiciului moral instanța de fond a ținut cont de principiile compensării echitabile şi rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, caracterul şi gravitatea suferinţelor suportate, durata urmăririi penale şi examinării cauzei, durata ținerii sub arest preventiv, circumstanțe care incontestabil i-au cauzat stare de stres şi de frustrare reclamantului/apelant Diordiev Victor.

Totodată, instanța de apel ia în considerare și realizările în acest sens a practicii judiciare, luându-se obligatoriu în considerare și principiul general al echității, iar suma apreciată să nu fie vădit disproporțională cu sumele acordate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Prin urmare, având în vedere principiul compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, corect s-a ajuns la concluzia că suma de 300000,00 de lei va constitui o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul cauzat reclamantului/apelant Diordiev Victor, fiind exagerată suma de 500000,00 de lei solicitată de către ultimul cu titlu de prejudiciu moral.

În acest sens, suma de 300000,00 lei corespunde cu caracterul și gravitatea suferințelor psihice suportate de ultimul, din care considerente, urmează a fi încasată din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Diordiev Victor suma de 300000,00 de lei, care este rezonabilă, proporțională în raport cu criteriile stabilite la caz și corespund circumstanțelor cauzei, în rest pretenția se respinge ca neîntemeiată.

Aici colegiul menționează, că determinarea cuantumului de 300000,00 lei este justificat atît de determinarea lui în comparație cu alte cauze similare, cît și ținînd cont de particularitățile acestei cauze.

Cu referire la cerința reclamantului Diordiev Victor privind încasarea prejudiciului material în mărime de 68965 lei sub forma drepturilor salariale neachitate, instanța de judecată corect a ajuns la concluzia netemeiniciei pretenției înaintate, respingînd-o.

Conform art. 7 lit. a) din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, în cazurile menţionate la art.3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie salariul şi alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existenţă, de care a fost privată în urma acţiunilor ilicite.

Potrivit art. 8 alin. (1) Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, cuantumul sumelor de compensare a prejudiciului, prevăzute la art.7 lit. a), se calculează pornindu-se de la cîştigul mediu lunar al persoanei fizice la momentul cauzării prejudiciului, cu aplicarea coeficientului de inflaţie.

Cu referire la normele citate, Colegiul ține să menționeze că prezenta lege reglementează nu doar dreptul persoanei la repararea prejudiciului moral, dar și a celui material.

În acest sens, instanța de fond corect a reținut faptul că, spre deosebire de cuantumul prejudiciului moral, care se apreciază de către instanță în dependență de principiul compensării echitabile, prejudiciul material urmează a fi evaluat în dependență de înscrisurile care atestă suportarea reală de către parte a unui prejudiciu concret și cert, fiind inadmisibilă încasarea unui prejudiciu material sub formă de plăți salariale bazat pe presupuneri, dacă acesta nu poate fi apreciat obiectiv, or, repararea prejudiciului material prin prisma Legii nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 urmărește compensarea acelui salariu, de care a fost privată persoana prin atragerea la răspundere penală, iar achitarea acestuia presupune încasarea de către persoană a acelor plăți ce i se cuvin persoanei în ipoteza în care ultima niciodată nu ar fi fost atrasă la răspundere penală și condamnată pentru faptele imputate.

Evaluarea despăgubirilor plătite în calitate de venit ratat, se va efectua în dependență de mai multe criterii. Partea reclamantă trebuie să dovedească posibilitatea obiectivă, reală şi nu închipuită, a obținerii unor venituri.

În acest sens, este de menționat că reclamantul/apelant Diordiev Victor urma să prezinte dovada faptului că la momentul intentării urmăririi penale în privința sa, ultimul era angajat în câmpul muncii, sau a încercat să se angajeze, iar angajatorii au refuzat angajarea acestuia anume din motiv că era urmărit penal, dovada salariului care îl primea până la urmărirea penală, dovada salariului care l-ar fi putut primi și dovada faptului că nu a putut obține un asemenea venit (salariu) anume din cauza că se afla sub urmărire penală.

La caz, instanța de apel relevă, că evaluarea despăgubirilor plătite în calitate de venit ratat, se va efectua în dependenţă de mai multe criterii. În speță, calculele ce rezultă din pretenția încasării pretinsului venit ratat, nu sunt în măsură să justifice eventualitatea angajării reclamantului în câmpul muncii, or, după cum afirmă însuși reclamantul, acesta era zilier, iar pentru o zi de muncă era remunerat cu 400 lei, fapt ce nicidecum nu constituie o probă pertinentă.

Totodată, potențialul venit ratat, calculat de reclamant, reprezintă doar un eventual venit brut al acestuia, din care bineînțeles urmau a fi calculate contribuțiile de asigurări medicale și asigurări sociale, plus sumele extrase urmare a impozitului pe venit. Astfel, prejudiciul material sub forma salariului ratat, urma a fi calculat reieșind din salariul mediul al reclamantului, confirmat prin înscrisuri pertinente.

Ca urmare, instanța de fond corect a stabilit, că reclamantul a omis să prezinte dovada suportării reale a unui prejudiciu în urma lipsirii posibilității de a fi angajat în câmpul muncii, pretinzând în acest sens încasarea unui prejudiciu presupus și incert, care nu a fost justificat și probat în modul stabilit de lege, prin urmare suma corect a concluzionat, că pretenția dată este una neîntemeiată, fiind pasibilă de a fi respinsă.

Succesiv instanța de apel reține și faptul că reclamantul solicită și încasarea din contul Ministerului Justiției a tuturor cheltuielilor de judecată care au fost suportate de acesta pe tot parcursul examinării cauzei.

Sub acest aspect Colegiul civil reține că la materialele cauzei a fost anexat bonul de plată PL nr.723811 din 29.01.2021 eliberat de CA „Guțu Tatiana” 15000 lei (f.d.60) și bonul plată PL nr.723716 din 09.09.2021 eliberat de CA „Guțu Tatiana” , suma de 5000 lei (f.d.93), ce atestă fapul achitării sumei de 20000,00 lei de către Diordiev Victor pentru apărarea intereselor pe cauza enunțată, avocatului Guțu Tatiana. Colegiul respinge argumentul apelanților Ministerul Justiției, Procuratura Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor, că sumele achitate avocatului Tatiana Guțu nu pot fi încasate, acestea nefiind achitate de reclamant. Or, din probatoriul cauzei s-a stabilit, că reclamantul era deținut în arest, iar sumele au fost depuse în contul avocatului de rudele acestuia conform contractului de asistență juridică încheiat cu reclamantul.

Cu privire la dezacordul apelanților Ministerului Justiției, Ministerul Finanțelor, și a Procuraturii General în partea sumei încasate de 300000 lei cu titlu de despăgubire morală ca fiind una exagerată, precum și a avocatului Tatiana Guțu ca fiind una neechitabilă cu suferințele suportate, Colegiul civil notează, că această pretenție a fost admisă parțial de prima instanță în limita echității și rezonabilității, precum și ținînd cont de particularitățile cauzei.

Completul judiciar reține că, argumentele expuse în cererile de apel de către Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor, de către Procuratura Generală și avocatul Guțu Tatiana în interesele lui Diordiev Victor au fost examinate și de prima instanță în limitele dezbaterilor judiciare, fiind corect apreciate, prin urmare instanța de apel le consideră ca nefiind de natură să răstoarne soluția primei instanțe.

Reieșind din cele expuse, colegiul ajunge la concluzia, că prima instanță a examinat pricina în coroborare cu prevederile legislației în vigoare, desfășurând examinarea litigiului pe principiul

contradictorialităţii şi egalităţii părţilor în drepturile procedurale, organizând procesul astfel încît părţile au avut posibilitatea de a-şi formula, argumenta şi dovedi poziţia în proces, totodată păstrîndu-și imparţialitatea şi obiectivitatea, creînd condiţii pentru exercitarea drepturilor participanţilor la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanţelor reale ale pricinii.

Ca urmare, Colegiul civil consideră că, motivarea pretenţiilor expuse în cererile de apel nu sunt bazate pe careva probe concludente, deaceea se ajunge la concluzia că apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, de avocatul Guțu Tatiana în interesele lui Diordiev Victor, de Procuratura Republicii Moldova și de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova urmează să fie respinse cu menținerea hotărîrii judecătoriei Soroca, sediul Florești din data de 04 mai 2023.

În conformitate cu art.385 lit.a) CPC, Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Bălţi, -

Decide:

Se resping cererile de apel declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, de avocatul Guțu Tatiana în interesele lui Diordiev Victor, de Procuratura Republicii Moldova și de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Se menține hotărîrea judecătoriei Soroca, sediul Florești din data de 04 mai 2023, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată declarată de avocatul Guțu Tatiana, în interesele lui Diordiev Victor către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral în urma acțiunilor ilegale a organelor de drept.

Decizia este definitivă, cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni de la comunicare prin intermediul Curții Supreme de Justiție

Preşedintele şedinţei Adriana Garbuz

Judecătorii Iulia Grosu

Andrian Ciobanu